

PRACOVNÍ LISTY

pro 4., 5. a 7. ročník ZŠ

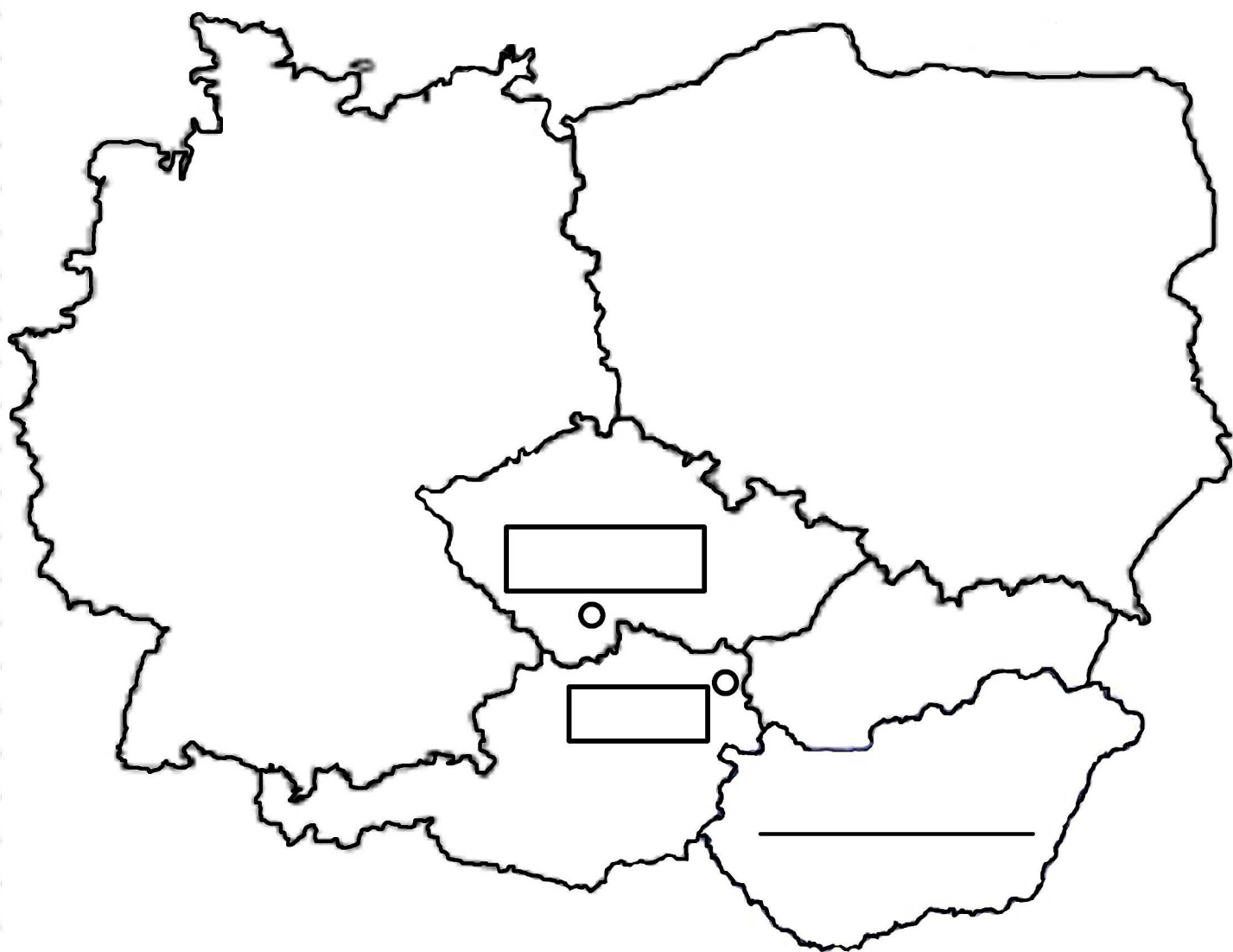
metodický materiál pro vyučující českého jazyka, vlastivědy a dějepisu

zpracovala Mgr. Zlataše Tůmová ve spolupráci s autorkou knihy PhDr. Veronikou Válkovou

PRACOVNÍ LIST 1 - Kam se Bára dostala nyní?

- ÚKOLY :**
1. Nejprve si připrav svůj atlas (mapu střední Evropy).
 2. Do slepé mapy vyznač křížkem obec, ve které bydlíš, a napiš její název.
 3. Slepou mapu vybarvi podle popisu pod obrysovou mapkou.
 4. Do rámečků u kroužků napiš názvy míst, kde Bára pobývala.
 5. Na linku napiš název dalšího dnešního státu, kde vládla Marie Terezie (tehdejší Uhersko).

ČESKÁ REPUBLIKA - modrá
SLOVENSKÁ REPUBLIKA - žlutá
RAKOUSKO - červená
NĚMECKO - zelená
POLSKO - oranžová

PRACOVNÍ LIST 2 - Koho Bára potkala?

- ÚKOLY:**
1. Dopln na řádky názvy osob z přílohy B podle popisovaného významu.
 2. Vystříhej jednotlivé části obrázku z přílohy A.
 3. Poskládej jednotlivé dílky obrázku podle čísel a doplněných významů na připravenou síť přílohy B, doplň do pracovního listu osoby, které ještě chyběly.
 4. Nalep sestavený obrázek do sítě přílohy B.

1. Rolník, který musel pracovat (chodit na robotu, robotovat) na půdě svého pána, odevzdávat mu část své úrody a i jinak se podřídil jeho vůli.

2. Zemědělec s největším majetkem ve vsi, vlastnil statek.

3. Dozorce na polích a panských statcích.

4. Člen vznešené panující rodiny nejvyšší úrovně.

5. Šlechtický titul používaný hlavně ve Francii pro syny hraběte.

6. Šlechtický sluha.

7. Zástupce vrchnosti při spravování obce, města.

8. Vyšší šlechtična.

9. Evangelický duchovní v době vlády Marie Terezie.

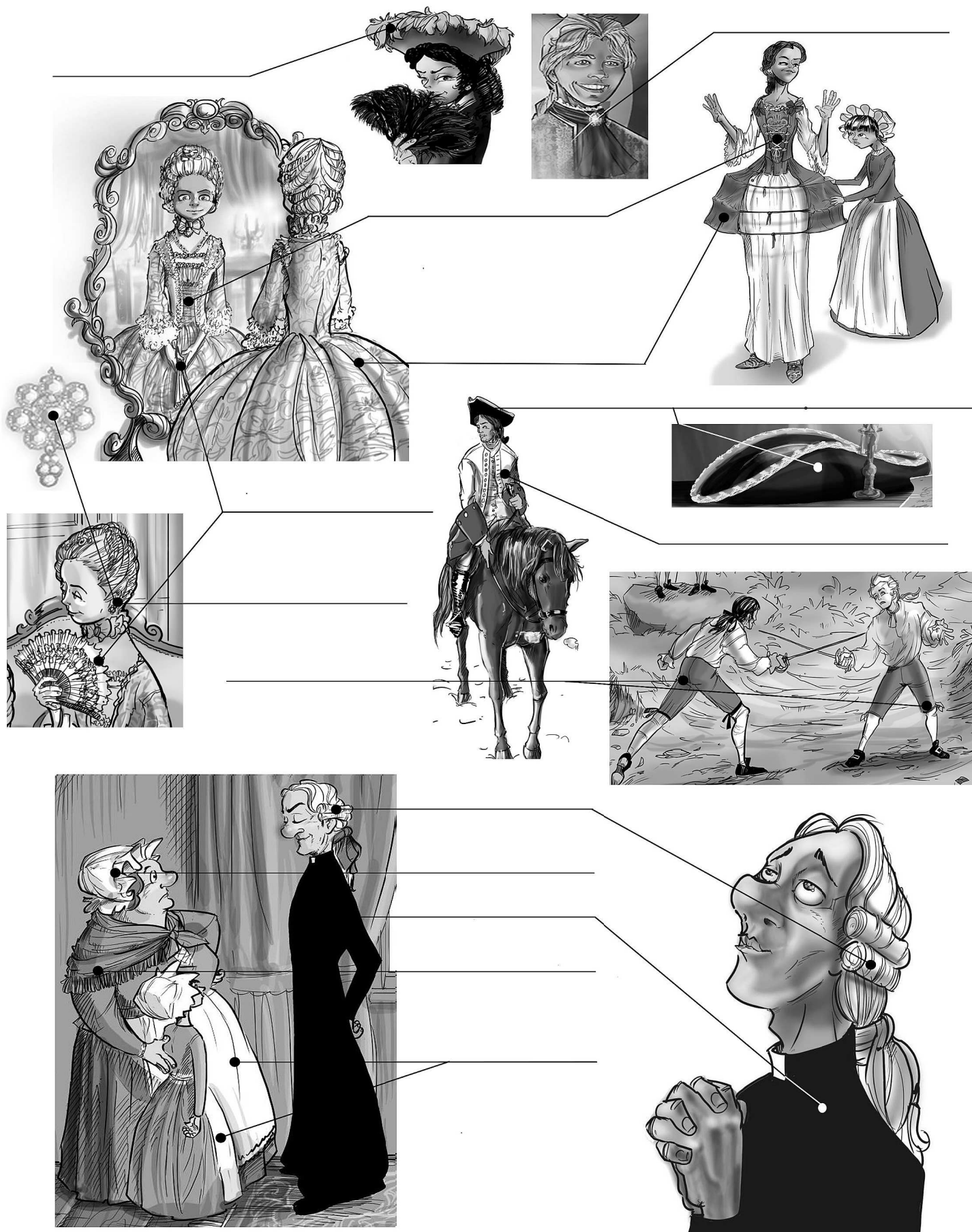
10. Voják pohybující se na koni.

11. Vojenská hodnost, velitel.

12. Sloužící určená pro osobní potřebu šlechtičen.

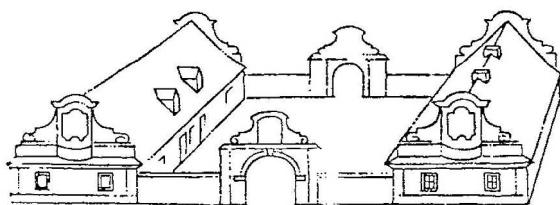
PRACOVNÍ LIST 3 - Co se nosilo za Marie Terezie?

ÚKOL : 1. Dopiš na řádky správné názvy oděvů, doplňků a ozdob.

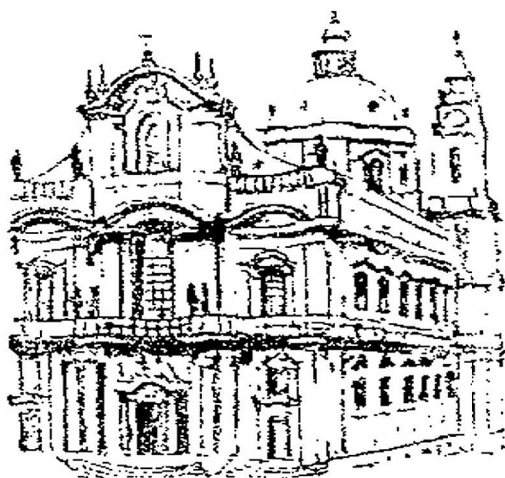

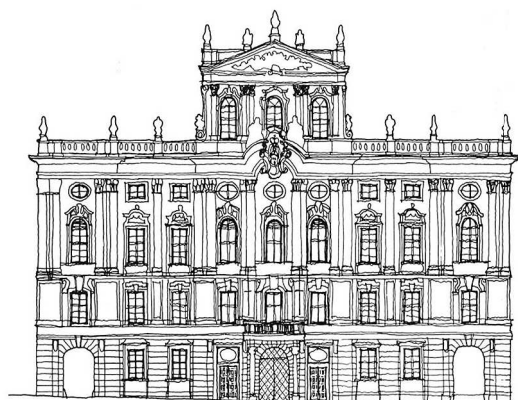
PRACOVNÍ LIST 4 - Co se stavělo za Marie Terezie?

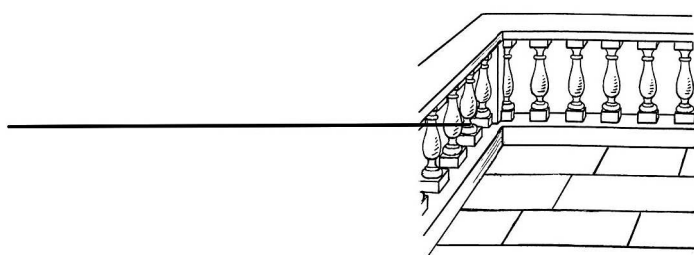
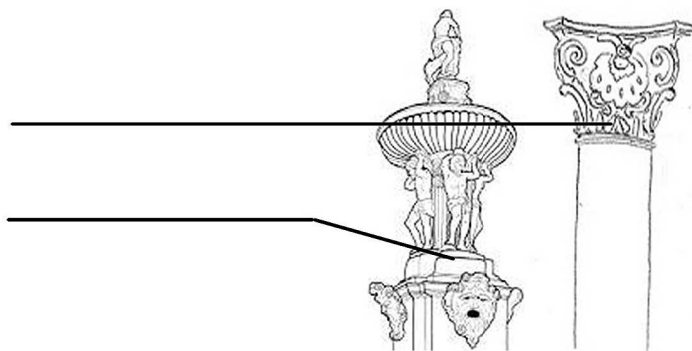
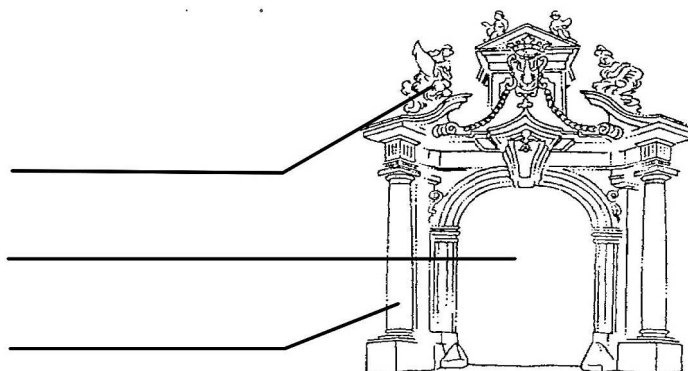
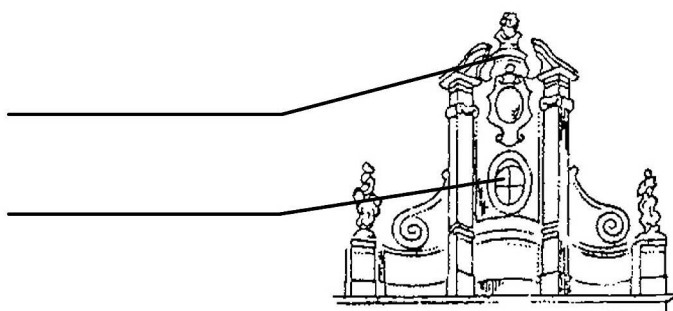
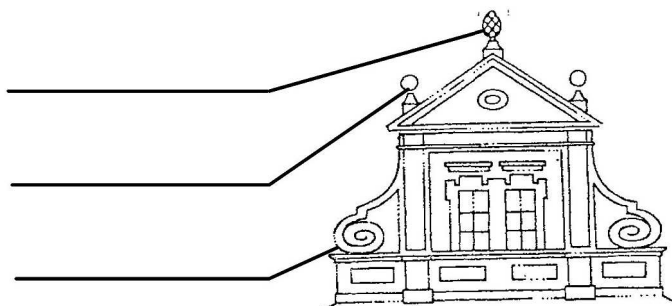
ÚKOL : 1. Popiš podle obrázků typické stavby a znaky barokního slohu.

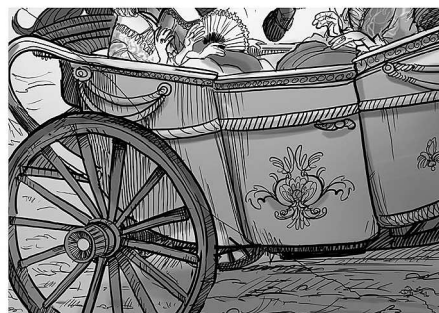
PRACOVNÍ LIST 5 - Co zajímavého Bára viděla?

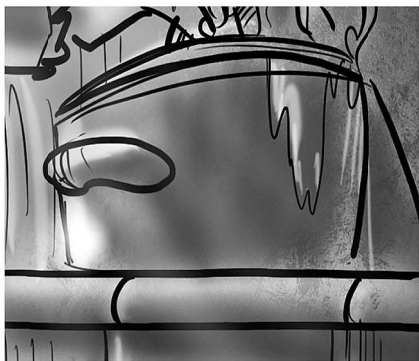
ÚKOL: 1. Napiš na řádky názvy věcí, se kterými se Bára v době Marie Terezie setkala. K čemu se používaly?

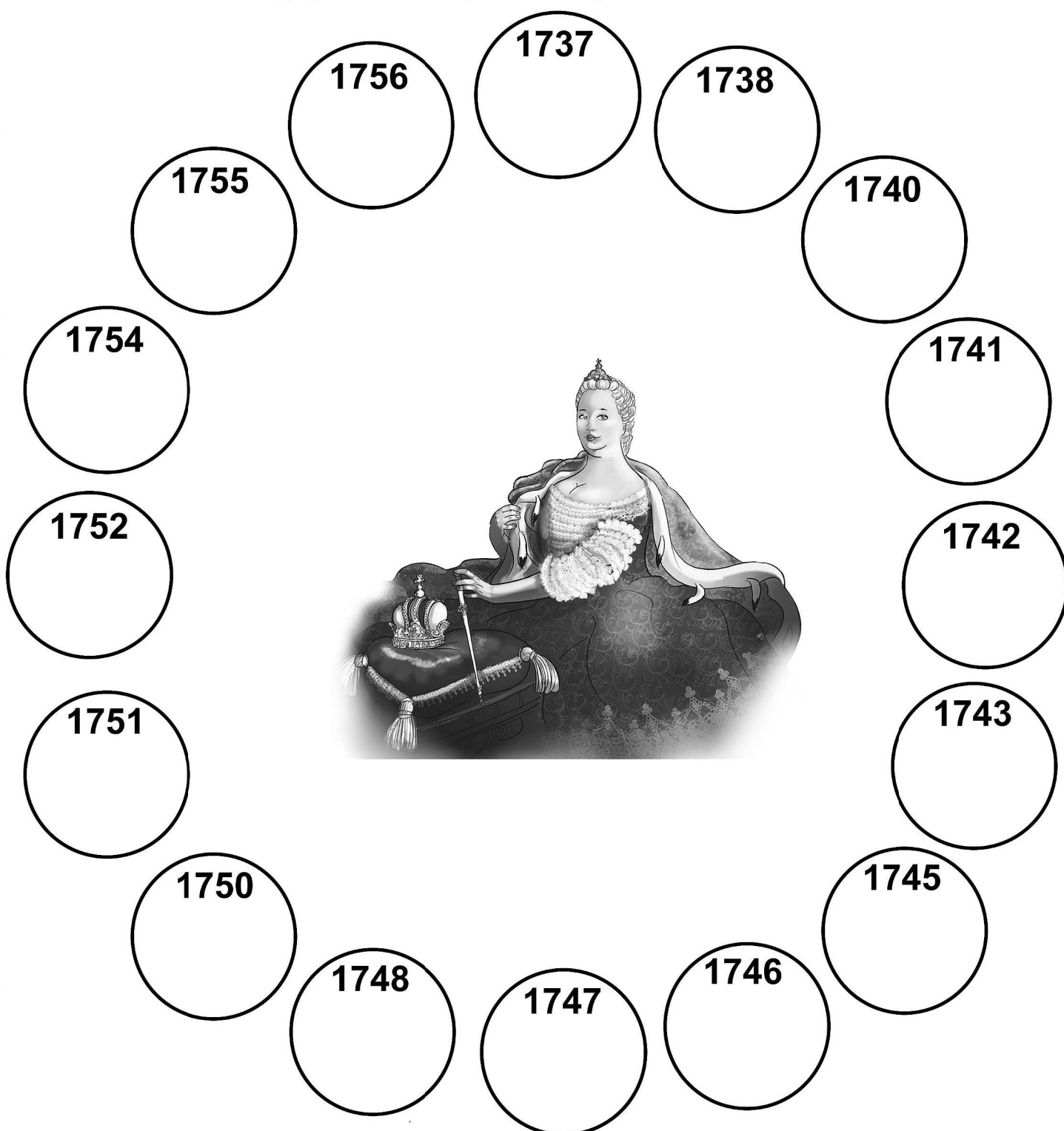

PRACOVNÍ LIST 6 - Děti Marie Terezie

- ÚKOLY :**
1. Vyhledej na internetu všechny děti Marie Terezie a vepiš jejich jména podle roku narození do kruhů.
 2. Vybarvi modře kruhy, kde jsou děti, které se nedožily 18 let.
 3. Vybarvi zeleně kruhy, kde jsou napsaná jména dvou císařů.
 4. Žlutou barvou pak vybarvi kruhy s dětmi, které se dožily více jak 50 let.
 5. Jedno z dětí Marie Terezie bylo popraveno. Kruh vybarvi červenou barvou.
 6. Označ dceru Marie Terezie, která se provdala za francouzského krále, jejím ozdobným monogramem.

PRACOVNÍ LIST 7 - Zemědělství za Marie Terezie

ÚKOL : Vyhledej a přeškrtni v osmisměrce 10 slov podle popisu.
Ze zbylých písmen jdoucích zleva doprava a odshora dolů sestav tajenku a napiš na volný řádek. Tajenka skrývá název historického období, ve kterém se lidé ve společnosti rozdělovali na základě vlastnictví půdy.

1. Pokosené pole.
2. Synonymum ke slovu svítání.
3. Donucovací nástroj při práci na poli.
4. Provazy ze smotané slámy.
5. Svázané klasy.
6. Stavba ze slámy svázaná z osmi snopů.
7. Stavba ze slámy svázaná z osmi snopů jinak (synonymum).
8. Povinná práce nevolníků pro vrchnost na poli.
9. Jak se jinak říká sklizni obilí?
10. Květenství obilí.

P	S	F	E	K	A	R	A	B	Á	Č
A	A	U	Ě	T	Š	I	N	R	T	S
N	L	E	D	N	A	M	D	A	N	L
Á	K	A	L	S	Í	Ř	V	O	P	Ě
K	I	S	K	U	R	O	P	Ě	N	Í
A	T	O	B	O	R	Y	M	Ž	U	S

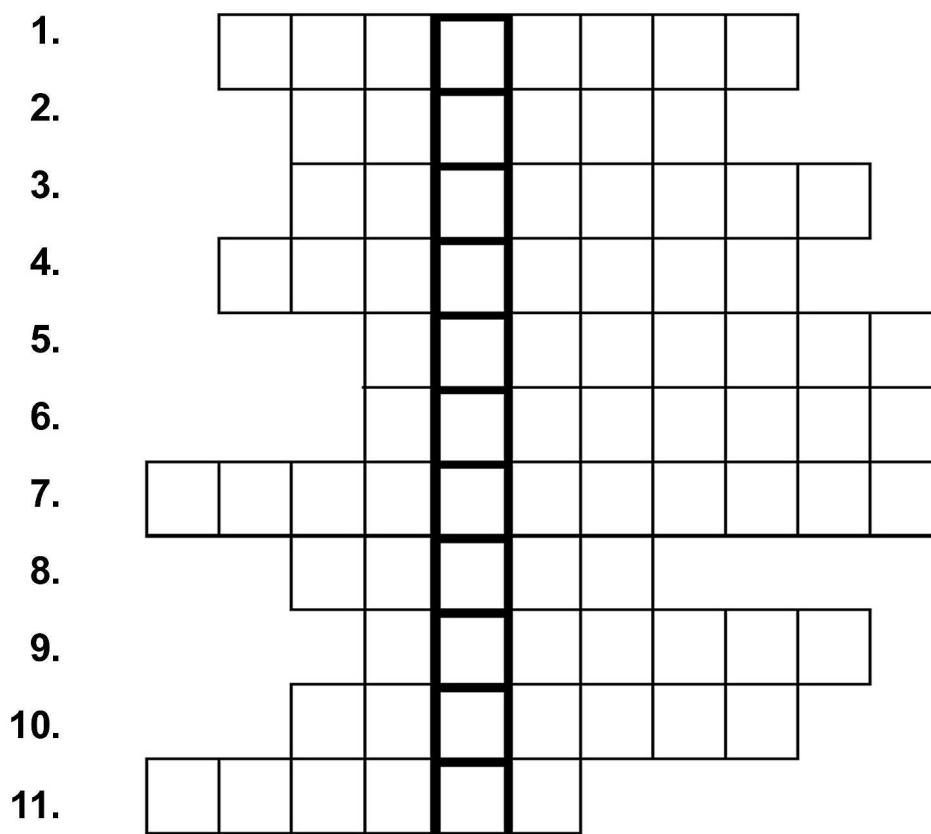
TAJENKA : _____

PRACOVNÍ LIST 8 - Barokní zámky a stavby

- ÚKOLY :**
1. Nejprve si připrav svůj atlas České republiky.
 2. Do slepé mapy v příloze C napiš do rámečků jména českých řek. Tok každé řeky obtáhni modrou pastelkou (od pramene k ústí).
 3. Ke tmavým bodům na mapě dopiš názvy velkých měst.
 4. Přečti si text. Do závorek zapiš názvy jednotlivých barokních zámků nebo jiných staveb.
 5. Do prázdných kroužků ve slepé mapě pak vepiš čísla těchto staveb podle popisu.
-
1. Barokní areál se špitálem a kostelem, v jehož průčelí stojí dvě řady soch Neřestí a Ctností od významného barokního sochaře Matyáše Brauna. V nedalekém lese pak můžeme najít vytesaný celý betlém od Matyáše Brauna přímo do skály. _____
 2. Bazilika v areálu dominikánského kláštera v Jablonném v Podještědí. Kostel byl vystavěn podle projektu známého architekta Jana Lukáše Hildebranda a je od roku 2008 Národní kulturní památkou. _____
 3. Zámek patří k nejpozoruhodnějším barokním stavbám. Vznikl po požáru v 17. století z původně románsko gotického hradu. Významnou součástí zámku je kostel Nejsvětější Trojice a dominantu tvoří velkolepý sál předků. Byla zde natáčena pohádka Nesmrtelná teta . _____
 4. Významný raně barokní arcibiskupský zámek na Moravě. Součástí zámku jsou rozlehlé zahrady - Květná a Podzámecká. Od roku 1998 je zámek zapsán na Listinu světového a kulturního dědictví UNESCO. _____
 5. Monumentální barokní zámek s rozlehlou zahradou francouzského typu rozkládající se podél říčky Rokytne. Zámek je též významný každoročním konáním hudebního festivalu Petra Dvorského. Zámeckým kapelníkem byl známý hudební skladatel František Václav Míča, který je zároveň autorem první opery vztahující se ke stejnojmennému městu. _____
 6. Poutní kostel na Zelené hoře vybudovaný ve stylu gotického baroka slavným architektem Janem Blažejem Santinim-Aichlem. Zajímavý je půdorys ve tvaru pěticípé hvězdy v průniku s šesti soustřednými kružnicemi. Památka je také zapsaná v seznamu UNESCO. _____
 7. Zámek ležící na levém břehu Vltavy s přilehlou vinicí sv. Kláry. Objekt je obklopen rozsáhlou zahradou, která je z velké části dnes využita jako botanická a zoologická zahrada. V interiéru zámku je dnes galerie, jsou tu vystaveny obrazy malířů 19.století. _____
 8. Nejslavnější barokní chrám, dominanta Malostranského náměstí. Obrovské dílo, které se stavělo sto let a podílely se na něm tři spřízněné generace velkých barokních architektů - otec, syn a zeť: Kryštof Dientzenhofer, Kilián Ignác Dientzenhofer a Anselmo Lurago. _____
 9. Zámek, který nechal postavit jako své reprezentativní sídlo hrabě František Ferdinand Kinský. Plány zámku vypracoval Jan Blažej Santini-Aichl a stavbu pak vedl další ze známých stavitelů vrcholného baroka F. M. Kaňka. Zajímavý půdorys - do kruhového prostoru vnikají tři čtvercová křídla. Zámek se nazývá též Karlova koruna, ale více vžitý název je podle stejnojmenného města. V názvu je i řeka, která tudy protéká. _____
 10. Nejslavnější poutní místo Čech. Je to národní kulturní památka a skvostné dílo barokní architektury, na kterém se podíleli známí umělci té doby. Zejména sochař J. Brokoff a malíř Petr Brandl. Barokní areál tvoří obdélný komplex ambítů o rozměrech 80 x 72 m se čtyřmi kaplemi v rozích. K areálu patří i kostel Pany Marie přestavěný architektem Luragem a přilehlý klášter. Z blízkého města Příbrami sem vedou kryté schody, po nichž se vystupovalo v kleče. _____

PRACOVNÍ LIST 9 - Cizí a méně známá slova z knih

- ÚKOLY :**
1. Dopln do křížovky slova podle popisu.
 2. Tajenka skrývá název šlechtického rodu, z kterého pocházela Marie Terezie. Napiš jej na linku pod křížovkou.

TAJENKA: _____

1. Úzká škvíra mezi dveřmi určená k pozorování, špehování.
2. Pravidelná peněžní podpora, dnes kapesné.
3. Bludiště.
4. Něco obrovského a neforemného.
5. Nesmyslný, odporující logickým zákonům.
6. Předem domluvené přijetí a vyslyšení u vysoce postavené osoby.
7. Mlčenlivost, neprozradit důležité informace.
8. Dřívější délková jednotka. Používá se rčení - zač je toho..... .
Znamená, kolik to bude stát.
9. Jinak záchod. Přeneseně oblečení (upravit si).
10. Čestný šlechtic, který ochraňuje dobrou pověst mladé dámy, společník dámy, čest hájí i v souboji.
11. Uspořádaný soubor myšlenek a informací, které spolu vzájemně souvisí. Soustava - celek složený z částí, které na sebe vzájemně působí.

PRACOVNÍ LIST 10 - Hudba v době Marie Terezie

- ÚKOLY :**
1. Do každé závorky napiš název hudebního nástroje podle popisu, se kterým se koncertovalo v době Marie Terezie.
 2. Do rámečku nástroj nakresli.
 3. Vyber a čarou spoj rámeček se správnou skupinou nástrojů, do které tento hudební nástroj patří.
 4. Bára znala názvy dvou hudebních skladeb doby baroka. Doplň jména dvou hudebních skladatelů, o nichž se v knížce hovoří. Názvy skladeb ti napoví.

Tento nástroj je největší a mechanicky nejsložitější hudební nástroj. Má největší rozsah tónů ze všech hudebních nástrojů (C2 – c5).

Je to nejvýznamnější nástroj hudebního baroka!

Zdrojem zvuku jsou různé píšťaly. Zvuk vzniká prouděním vzduchu skrz tyto píšťaly. Do píšťal se vzduch vhání pomocí měchů. Délka píšťaly rozhoduje o výšce tónu. Čím je píšťala delší, tím hlubší tón vydává.

(.....)

Tento oblíbený nástroj má čtyři struny laděné v čistých kvintách: g, d1, a1, e2. Používají jej hudebníci při hraní klasické hudby a také muzikanti, kteří hrají hudbu lidovou nebo například současný hudební styl bluegrass.

Vrchní deska nástroje bývá vyráběna ze smrkového dřeva, spodní z javoru. Struny u nejstarších nástrojů bývaly vyráběny z koňských žíní nebo ovčích střívek, dnes se používají většinou struny kovové. Na smyčec se dodnes používají bílé koňské žíně.

(.....)

Tento nástroj je předchůdcem klavíru.

Klávesy s púltóny mají bílou barvu (obráceně než u klavíru).

Zvuk vzniká drnkáním hrotu o struny.

Nástroj můžeš vidět na zámcích nebo ve filmových pohádkách.

(.....)

**SMYČCOVÉ
STRUNNÉ**

**KLÁVESOVÉ
STRUNNÉ**

**KLÁVESOVÉ
DECHOVÉ**

A/ Menuet pro Annu Magdalénu

B/ Houslový koncert Čtvero ročních dob

(1. díl str. 53, str. 55 - 60)

PRACOVNÍ LIST 11 - Lidová slovesnost - texty

- ÚKOLY :**
1. Doplň vynechaná slova místo teček. Slova vysvětli.
 2. Za úryvek napiš název lidové písně.
 3. Ve zpěvníku Já písnička nebo na internetu najdi notový záznam a lidové písničky si zazpívejte celé.

1. Sama královna, sama královna psala,
aby šohajka, aby šohajka na vojnu dostala, na vojnu
dostala.
..... JP1 - str. 45
2. Chovejte mne, má matičko, jako
chovejte mne, má matičko, jako z růže květ.
..... JP1 - str. 21
3. Kdyby bylo ještě, těch dvě stě,
já bych se jim postavila, jako švarné děvče.
..... JP1 - str. 22
4. Už mně koně vyvádějí, už mě koně chystají,
už mě koně vyvádějí atroubějí.
..... JP2 - str. 28
5. Měla jsem já měla jsem ho ráda
měla jsem já prstýnek, já jsem mu ho dala.
..... JP1 - str. 41
6. Spadla miz vraného koníčka,
pod' mi ju milá podat, já mosím mašírovat.
..... JP1 - str. 63
7. Koupím já si koně, až na tu vojnu půjdu
A na tebe moje milá, na tebe zapomenu.
..... JP2 - str. 18
8. Koukej koukej koukej, jak je hloupej,
koukej koukej koukej, jak je hloupej. JP2 - str. 25
.....
9. Tři šli kdysi z vojny domů, bum ratata bum.
..... JP3 - str. 35

PRACOVNÍ LIST 12 - Časové přímky

- ÚKOLY :**
1. Přílohu D rozstříhni podélně a slep oba pruhy k sobě. Pak vybarvi červeně dobu vlády Habsburků a doplň, kdo vládl předtím a potom.
 2. Do rámečků vepiš jména všech panovníků z rodu Habsburků, jak šli za sebou. První a poslední má správně označené pořadí.
 3. Vybarvi modře dobu baroka a doplň, jaký sloh byl před barokem a jaké byly po něm.

A

JAGELLONCI

T. G. MASARYK
prezident

HABSBURKOVÉ

B

1. FERDINAND I

MARIE TEREZIE

LEOPOLD I

KAREL VI

JOSEF I

RUDOLF II

FERDINAND III

MATYÁŠ

JOSEF II

FERDINAND II

MAXMILIÁN II

LEOPOLD II

FRANTIŠEK I

LEOPOLD II

FRANTIŠEK JOSEF I

16. KAREL I

C

ROKOKO

KLASICISMUS

BAROKO

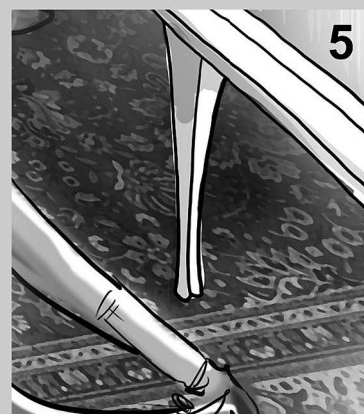
SECESE

RENESANCE

MODERNA

EMPÍR

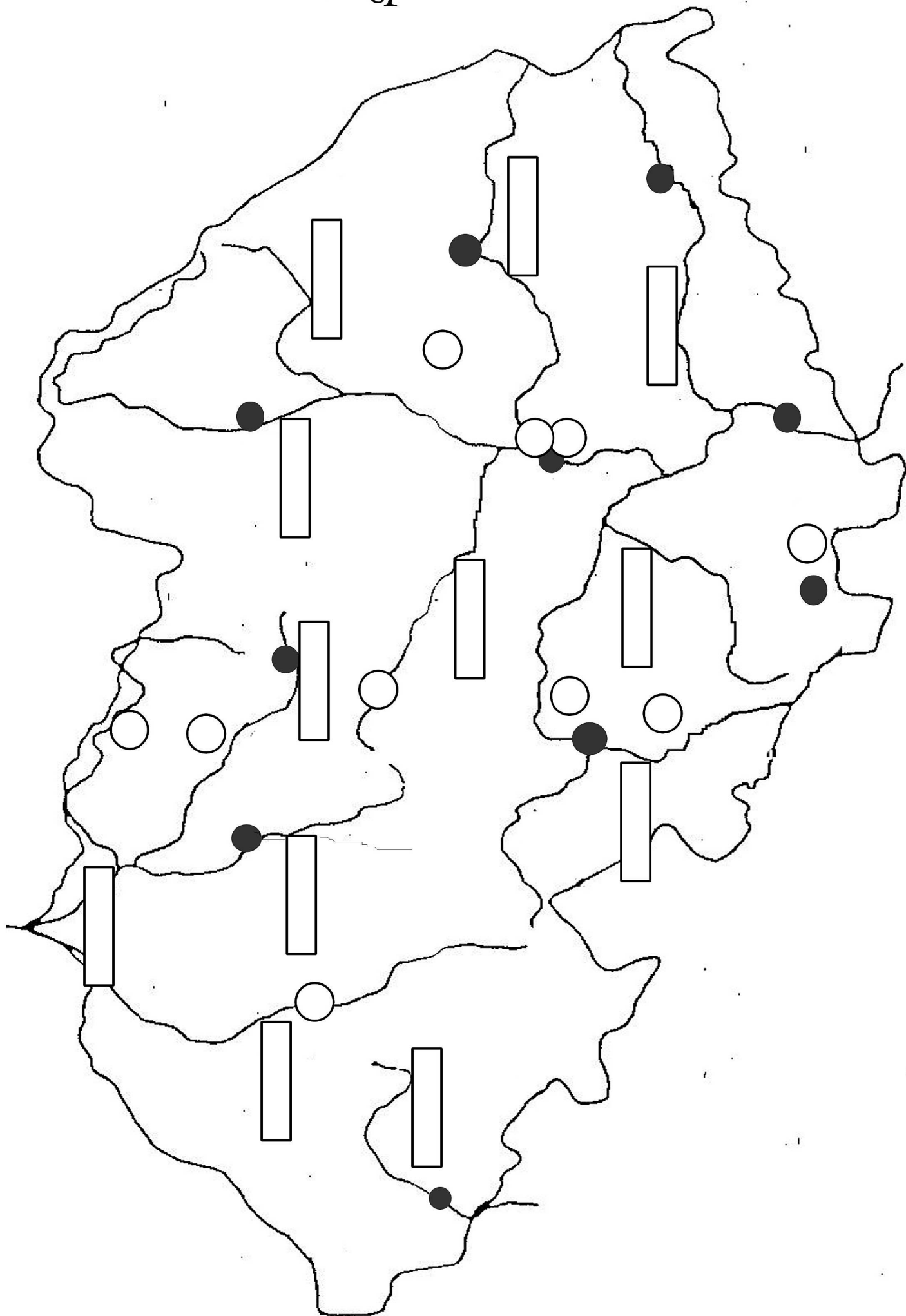
Příloha A k pracovnímu listu 2

Příloha B k pracovnímu listu 2

LOKAJ	KAPRÁL	PASTOR
DRÁB	RYCHTÁŘ	DRAGOUN
HRABĚNKA	SEDLÁK	NEVOLNÍK
KNÍŽE	KOMORNÁ	VIKOMT

Příloha C k pracovnímu listu 8

A

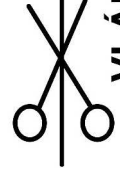
PANOVNÍCI

B

1526 - 15641564 - 15761576 - 16111611 - 16191619 - 16371637 - 16571657 - 17051705 - 1711

UMĚLECKÉ OBDOBÍ

C

VLÁDNOUCÍ RODY

A

PANOVNÍCI

B

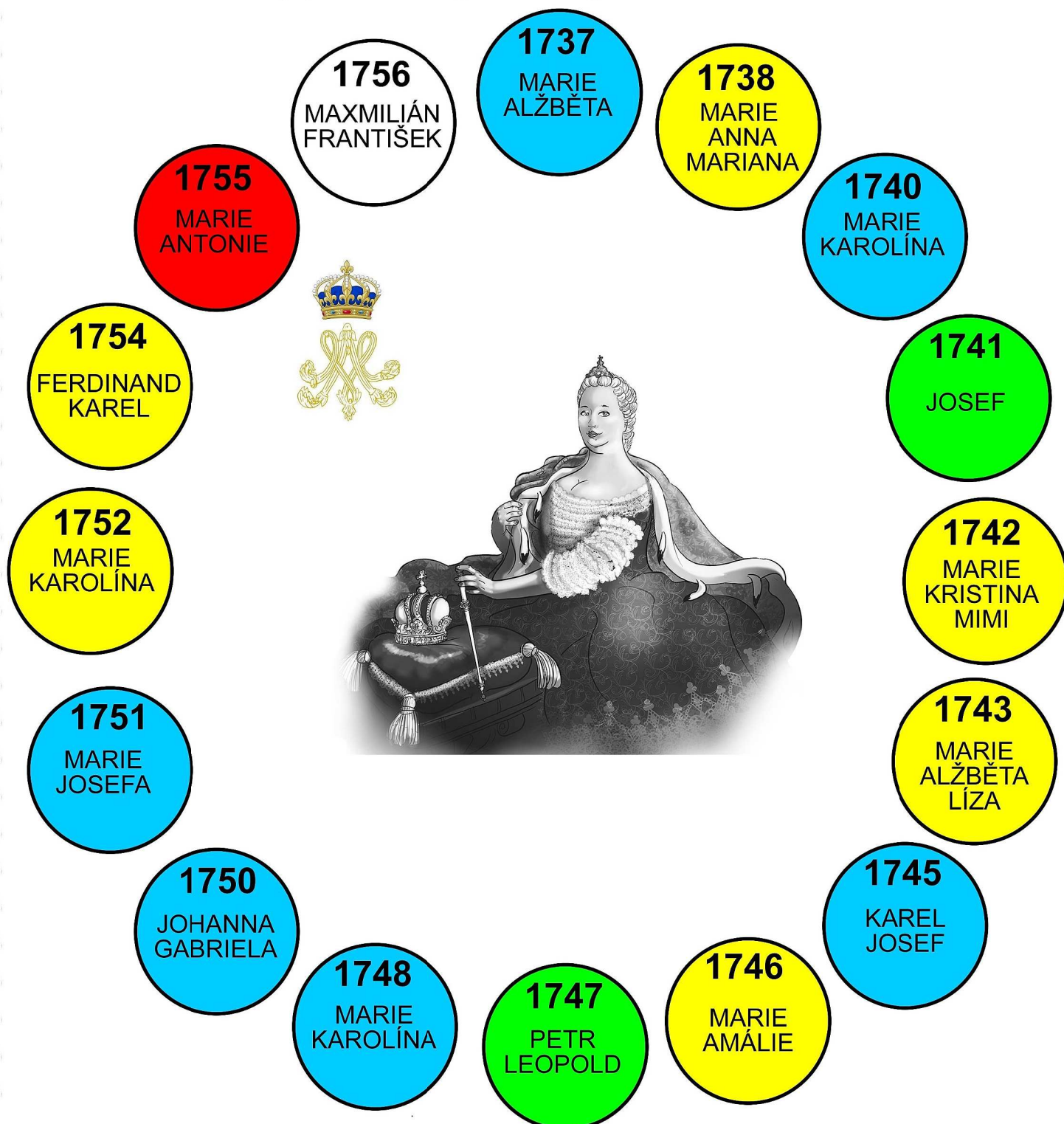
1711 - 17401740 - 17801780 - 17901790 - 17921792 - 18351835 - 18481848 - 19161916 - 19181918 - 1935

UMĚLECKÉ OBDOBÍ

C

PRACOVNÍ LIST 6 - Děti Marie Terezie - řešení

- ÚKOLY :**
1. Vyhledej na internetu všechny děti Marie Terezie a vepiš jejich jména podle roku narození do kruhů.
 2. Vybarvi modře kruhy, kde jsou děti, co se nedožily 18 let.
 3. Vybarvi zeleně kruhy, kde jsou napsaná jména dvou císařů.
 4. Žlutou barvou pak vybarvi kruhy s dětmi, které se dožily více jak 50 let.
 5. Jedno z dětí Marie Terezie bylo popraveno, vybarvi kruh červenou barvou.
 6. Označ dceru Marie Terezie, která se provdala za francouzského krále jejím ozdobným monogramem.

PRACOVNÍ LIST 7 - ŘEŠENÍ

ÚKOL : Vyhledej a přeškrtni v osmisměrce 10 slov podle popisu.
Ze zbylých písmen jdoucích zleva doprava a odshora dolů sestav tajenku a napiš na volný řádek. Tajenka skrývá název historického období, ve kterém se lidé ve společnosti rozdělovali na základě vlastnictví půdy.

1. Pokosené pole - STRNIŠTĚ (díl I. str. 87)
2. Synonymum ke slovu svítání - KUROPĚNÍ (díl I. str. 83)
3. Donucovací nástroj při práci na poli - KARABÁČ (díl I. str. 87)
4. Provazy ze smotané slámy - POVRÍSLA (díl I. str. 87).
5. Svázané klasy - SNOPY (díl I. str. 87).
6. Stavba ze slámy svázaná z osmi snopů - PANÁK (díl I. str. 87).
7. Stavba ze slámy svázaná z osmi snopů jinak (synonymum) - MANDEL (díl I. str. 89).
8. Povinná práce nevolníků pro vrchnost na poli - ROBOTA (díl I. str. 83).
9. Jak se jinak říká sklizni obilí - ŽNĚ (díl I. str. 83).
10. Květenství obilí - KLAS (díl I. str. 89).

P	S	F	E	K	A	R	A	B	Á	Č
A	A	U	Ě	T	Š	I	N	R	T	S
N	L	E	D	N	A	M	D	A	N	L
Á	K	A	L	S	Í	Ř	V	O	P	Ě
K	I	S	K	U	R	O	P	Ě	N	Í
A	T	O	B	O	R	Y	M	Ž	U	S

TAJENKA : _____

PRACOVNÍ LIST 9 - ŘEŠENÍ

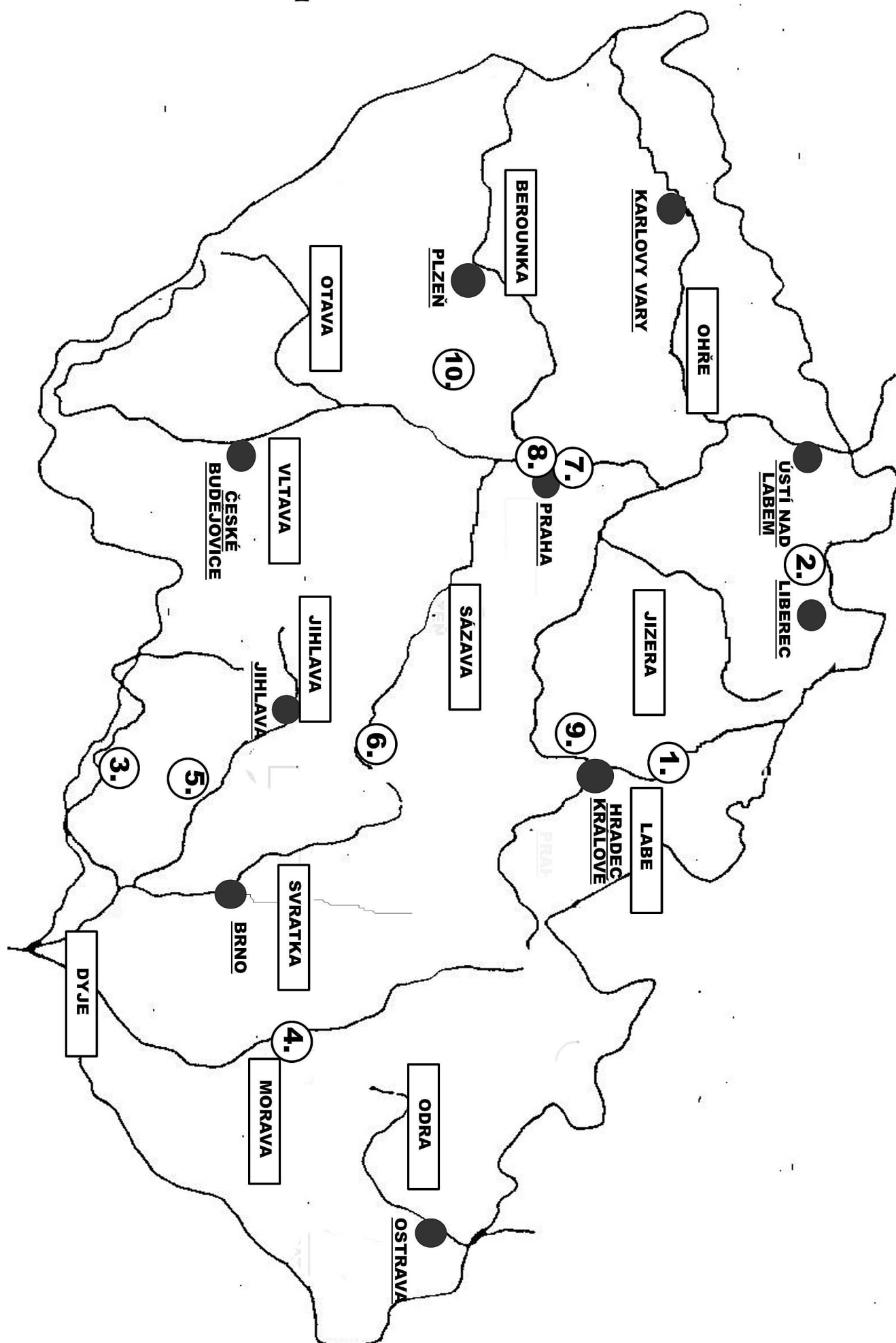
- ÚKOLY :**
1. Doplň do křížovky slova podle popisu.
 2. Tajenka skrývá název šlechtického rodu, z kterého pocházela Marie Terezie. Napiš jej na linku pod křížovkou.

1.	Š	P	E	H	Ý	R	K	A			
2.		A	P	A	N	Á	Ž				
3.		L	A	B	Y	R	I	N	T		
4.	M	O	N	S	T	R	U	M			
5.			A	B	S	U	R	D	N	Í	
6.			A	U	D	I	E	N	C	E	
7.	D	I	S	K	R	É	T	N	O	S	T
8.			L	O	K	E	T				
9.				T	O	A	L	E	T	A	
10.			K	A	V	A	L	Í	R		
11.	S	Y	S	T	É	M					

TAJENKA: HABSBUKOVÉ

1. Úzká škvíra mezi dveřmi určená k pozorování, špehování (II str. 15).
2. Pravidelná peněžní podpora, dnes kapesné (II str. 123).
3. Bludiště (II str. 48).
4. Něco obrovského a neforemného (II str. 107).
5. Nesmyslný, odporující logickým zákonům (II str. 163).
6. Předem domluvené přijetí a vyslyšení u vysoce postavené osoby (I str. 117).
7. Mlčenlivost, neprozradit důležité informace (II str. 59).
8. Dřívější délková jednotka, používá se rčení - zač je toho....., znamená kolik to bude stát (II str. 163).
9. Jinak záchod. Přeneseně oblečení (upravit si) (II str. 51).
10. Čestný šlechtic, který ochraňuje dobrou pověst mladé dámy, společník dámy, čest hájí i v souboji (II str. 6).
11. Uspořádaný soubor myšlenek a informací, které spolu vzájemně souvisí. Soustava - celek složený z částí, které na sebe vzájemně působí (II str. 163).

Príloha C k pracovnému listu 8 - Řešení

A

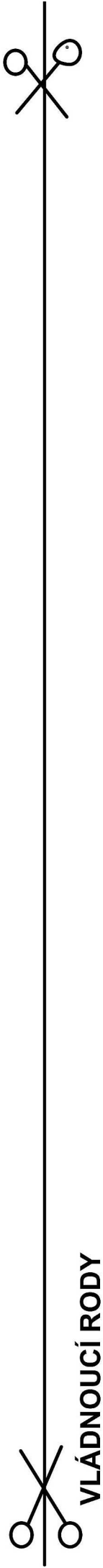
JAGELLONCI

PANOVNÍCI

1471-1516	1516-1526	1526-1564	1564-1576	1576-1611	1611-1619	1619 -1637	1637-1657	1657-1705	1705-1711
VLADISLAV II	LUDVÍK	FERDINAND I	MAXMILIÁN II	RUDOLF II	MATYÁŠ	FERDINAND II	FERDINAND III	LEOPOLD I	JOSEF I

UMĚLECKÉ OBDOBÍ

C	GOTIKA	RENESSANCE	BAROKO
---	--------	------------	--------

A

PREZIDENT

PANOVNÍCI

1711-1740	1740-1780	1780-1790	1790-1792	1792-1835	1835-1848	1848-1916	1916-1918	1918-1935
KAREL VI	MARIE TEREZIE	JOSEF II	LEOPOLD II	FRANTIŠEK I	FERDINAND I	FRANTIŠEK JOSEF I	KAREL I	T. G. MASARYK

UMĚLECKÉ OBDOBÍ

C	BAROKO	ROKOKO	KLASICISMUS	EMPÍR	SECESE	MODERNA
---	--------	--------	-------------	-------	--------	---------